

ראייה מעוותת

עין הרע היא ראייה מעוותת הדנה ושופטת לפי נגיעת האדם, וממילא הוא שופט את מה שיש לחבירו על פי אמת המידה של הנאת עצמו, ולפי ראייה זה הוא מחליט שלא טוב מה שיש לחבירו יותר כסף ממנו, אלא אחת מן השתים, או שיעבור הכסף אליו, או שיתבטל ויאבד מן העולם.

ומכיון שניתן לאדם כח שיפוט זה, ודעתו עושה רושם בעולם, אמרו בגמרא שאסור לו לעמוד על שדה חבירו בשעה שעומדת בקמותיה כדי שלא יכניס בה עין רעה ויגרום נזק לחברו.

גם מה שאנשים חושבים שמי שעושה חסד בא לידי הפסד, הוא טעות וראייה מעוותת.

היעד האמיתי לכוון את ראייתנו שתסכים לאמת

הלימוד שלנו מסיפור אדם וחווה בחטא עץ הדעת הוא שיש דברים שנראים לנו טוב ונעים, אם ברדיפה אחר התאוות, או להיות קשוח ולנקום בלי לוותר, או להימנע מחסד, והעבודה היא לבטל את מה שנראה לנו וללכת במקום זה אחר השמיעה של האמת שאנחנו שומעים מהקב"ה.

ומכל מקום אין הקב"ה מעוניין שלעולם נכחיש מה שאנו רואים, אלא אדרבה, היעד האמיתי שלנו הוא שנדריך את שכלנו עד שגם בעינים נתחיל לראות את האמת של הקב"ה, ותיהפך ראייתנו לראייה נכונה שתסכים לאמת, ואז תהיה הראייה והשיפוט שלנו כלי שעל ידה נוכל לתקן את העולם.

עבודת בן ישיבה במצב של צער

אנו נמצאים כעת במצב של צער. כולנו כלואים בבית וחסר לנו פרטיות.

הפרטיות היא צורך הכרחי לכל אחד. כל אדם זקוק לחיים פרטיים לעצמו כמו שהוא צריך גם את הזמן שלו, ואת זה חסר לנו היום. ובפרט אצל בחורים שהעצמאות בונה את אישיותם ומפתחת אותם על ידי שהם חיים בלי העול שיש לנשואים, והוא

בעל הבית על עצמו. וכעת הרבה בחורים מוצאים את עצמם כלואים בבית יחד עם משפחותיהם והם בצער.

עבודה מיוחדת בכל מצב חדש

והנה יש מי שמנסה לשרוד את המצב, אולם הבן עליה מבקש גם לגדול ולהתעלות מתוך ימים אלו ולנצל אותם לצמיחה רוחנית.

בזמן בית המקדש, כאשר הגיע כהן צעיר להתחנך בעבודה, היה מקריב מנחת חינוך. אמנם פעם אחת בלבד היה מקריב מנחה זו, לעומת הכהן הגדול שהיה מקריב אותה כל יום. ופירש החידושי הרי"ם (פרשת צו עה"פ זה קרבן אהרן) לפי שכהן צעיר המגיע למעלת העבודה בבית המקדש, עליו להקריב פעם אחת כדי להודות על דרגת הקדושה שהגיע אליה, אבל הכהן הגדול שהוא ליבן של ישראל, הרי הוא עולה ומתעלה כל יום ונמצא כל יום בדרגה חדשה, על כן הוא צריך להקריב קרבן זה כל יום ויום.

כך גם במסלול הרגיל של בחור ישיבה אמנם יש כמה שלבים, הוא עובר משיבה אחת לשניה ולאחר מכן עובר לישיבה בארץ ישראל, ושוב חוזר ומתחתן, אבל לאחר כל שלב שהוא עובר, חוזר ומתרגל למצב שאינו משתנה כל יום. אמנם כעת המצב שלנו שונה, שכל יום ויום מביא אתו אתגרים חדשים, וממילא אנו צריכים להתחזק ולגדול מחדש כל יום ולמצוא את העבודה המיוחדת הנדרשת באותו זמן.

הכרה באתגר מסייעת להפיג את הצער

בשעה שכלל ישראל שמעו ממשה רבינו על הגאולה שבפתח, כבר היו מסוגלים להמשיך לסבול את צער השעבוד. הצער הוא כשלא יודעים מתי יהיה הסוף.

כמו כן, אם נזהה את האתגר ונדע מה היא העבודה המוטלת עלינו, ונבין שהיא זו שמסייעת לנו לגדול, לא יחשב המצב בעינינו לצער, כי דרכנו תהיה פתוחה לפנינו ואנו מוכנים להתאמץ עבורה.

אלא שלפעמים נסתרים דרכי השם ונראה שהמצב רק מביא אותנו לירידה במקום לצמיחה. לכן עלינו להבין מה היא עבודתנו כעת כדי לצאת מהצער הזה.

אסור לפרוש מצער הציבור

ומכל מקום הציבור שרוי בצער. יש אנשים חולים ואף מתים, יש יתומים ואלמנות

וכדומה, אנשים שכולים ואבלים, או מודאגים האם יחיו יקיריהם או לא. ויש אנשים שהמצב שהם כלואים בבית גורם ללחצים וחסרון בשלום בית.

לכן בחור ישיבה, אף שבדרך כלל אינו סובל כל כך אם נדבק מהנגיף, מלבד מה שקשה לו שהוא מוכרח להיות כלוא בבית בבין הזמנים ואינו יכול ללכת לשום מקום, אבל לא זו הדרך שיברח האדם לאיזה מקום שהמחלה לא הגיעה לשם, עד יעבור זעם, כי בזה הוא נקרא פורש מן הציבור ואינו מצטער בצרתם. ומבואר ברמח"ל שאלו שסובלים, סובלים עבור כולנו ויקבלו על זה שכר עצום.

והנה תכלית הצרה שהקב"ה מביא, היא כדי שנגדל על ידה, ואחרי הצרה זוכים לישועה, שהיא מתנה שמקבלים בזכות הציבור, כמו חנוכה פורים וכדומה שכולם ניתנו בעקבות צרה, וכשם שהגלות מביאה לידי גאולה כך הצרה מצמיחה את הישועה.

לכן רק מי שמשלתף בצרת הציבור זוכה ורואה בנחמתם (תענית יא, א) - שכיון שהרגיש את עצמו חלק מהציבור שסבל בשעת הצרה, יזכה לקבל את גילוי האור והמעלה שהקב"ה מעניק בעקבות הצרה.

קיום ההשתתפות בצער על ידי שנמצאים בבידוד

אם כן צער זה שנמצאים בבידוד הוא באמת עבודה חיובית וחשובה, שעל ידי זה הוא משתתף בצרת הציבור. והגם שהיינו רוצים להיות מצטערים ממש על מותו של כל אחד שמת, מכל מקום גם זה נקרא שהוא משתתף בצער הציבור.

הכרת עומק דרכיו של הקב"ה

והנה נפטרו כעת כמה צדיקי עולם, אנשים עובדי השם ממש, ואנו שואלים את עצמנו למה דווקא הם נקטפו?

ובאמת נסתרים דרכי השם ואין מטרטנו כלל להבין את דרכיו, כי בעצם רצוננו להבין אנו כביכול אומרים שהבריאה צריכה להתנהל כפי מיעוט שכלנו ח"ו.

אמנם מצד שני אנחנו כן רוצים להבין לפי ערכנו. ובדרך משל, כאשר שומעים שיעור מאדם גדול בתורה שדבריו עמוקים מאוד, מי יכול להעיד על עוצם חכמתו, האם החכמים שבציבור או עמי הארצות? בודאי שהחכמים, שהרי דעת עמי הארצות

בטלה כי גם דברים פשוטים אינם מבינים. כך אם נתבונן ונבין אף לפי מיעוט שכלנו במדת האפשר, ודאי שתתגלה לנו חכמתו של השי"ת גם אם לא נגיע אל תכליתה. ובכך שאנו מנסים להבין מה שביכולתנו ורואים שהקב"ה עוד יותר עמוק מאיתנו, אנחנו יכולים לשבח אותו יותר.

ומביא הרמח"ל בשם הזוהר הקדוש שהשי"ת הוא חכם, אבל אין לנו השגה בחכמה. הוא יודע, אבל לא על ידי ידיעה אנחנו יודעים אותו. ובכל זאת אנחנו מכירים אותו על ידי חכמה וידיעה - כי על ידי שאנו משתמשים בחכמה אנו יודעים שהוא חכם העולם, יותר מכל חכמתנו וידיעתנו.

אם כן כמה שאין לנו השגה וידיעה בדרכיו, מכל מקום ננסה לראות מה שאפשר מהמצב שלנו.

חובתנו בעת שרואים שינוי בהנהגה בעולם

כאשר מתקיימים בנו דברי חז"ל (תענית י, ב) שהמשחית אינו מבחין בין צדיק לרשע, אנו מבינים שאנו קרובים לזמן הגאולה וביאת המשיח, כמבואר ברמח"ל שקודם התגלות יחוד השם, צריך הסתר פנים לפני כן. וכן ראיתי בשיחה מרבי יעקב פאם זצ"ל שאמר על קריסת ממשלת הקומוניזם שאין זה דבר טבעי, ובודאי שהוא סימן לעקבתא דמשיחא. והוא הוסיף ואמר שידיעה זו מחייבת אותנו לשנות את ההנהגה שלנו.

להתאמץ לקיים את סדרי הישיבה

כל "זמן" שאנו לומדים בישיבה, בונה את האישיות של כל בחור. וגם כעת כשאנו עומדים להתחיל זמן חדש, אף שאין לנו את הסדר הרגיל של לימוד ומסירת התורה, מכל מקום יש לנו שיעורים דרך הטלפון, בקו של קרן התורה, וצריכים להשתדל שתהיה זו תקופה של עליה ושל גילוי מיוחד.

אמנם זה קשה מאד ומצריך מאמץ, כיון שנמצאים מחוץ לכותלי בית המדרש, בלי הרוח של חברים והווי הישיבה. אבל אם נתבונן ונדע שאנו חיים בתקופה חשובה ביותר, שבה נעשית הכנה לגילוי אורו של משיח, נתחזק יותר ונבין שאין זה זמן לרפיון ואנחה אלא זמן שכל אחד יחזק את עצמו.

עלינו לייחד מקום מסוים בבית ללימוד, ולהתאמץ כחיילים לשמור על סדר יום קבוע כבזל, לקום בזמן וללמוד בזמן ולשמור על הסדרים בכל עזו.

הכרתי חייל שהיה לוחם בצה"ל וחזר בתשובה, ובזמן המלחמה ישב בכולל ולמד כל היום וכל הלילה. שאל אותו ראש הכולל למה הוא מתאמץ כל כך בדיוק עכשיו. ענה לו אותו אברך "אם הייתי כעת בצבא, הייתי צריך לקום וללחום סביב השעון. במקום זאת אני עושה כן בבית המדרש".

